

de blauwe klauwier

JAARGANG 17 NR. 2

DE BLAUWE KLAUWIER is een uitgave van VOGELWERK GROEP "DE KEMPEN", en verschijnt 4 keer per jaar.

LOSSE ABONNEMENTEN zijn verkrijgbaar door storting van f26,50 op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "abonnement Blauwe Klauwier". De portokosten zijn in de prijs inbegrepen.

DE REDACTIE bestaat uit: Jack Bos, Pierre v.d. Wielen
en Jan Wouters.
Het redactie-adres is: De Braken 11, 5541 AC Reusel.

VOGELWERK GROEP "DE KEMPEN" beoogt bezig te zijn met vogelstudie in de Kempen, teneinde de kennis over de, in het wild levende, vogels te vergroten en een bijdrage te leveren aan de bescherming van deze vogels in hun milieu. Hiernaast is ruimte voor andere activiteiten zoals: natuurstudie in ruimere zin, voorlichting, educatie en beheerswerkzaamheden.

LIDMAATSCHAP kan men verkrijgen door zich te wenden tot de secretaris: P. Busink, Urkhovenseweg 274, 5641 KN Eindhoven, tel. 040-814970. Het lidmaatschap begint met een proeflidmaatschap van 3 maanden. De contributie bedraagt f45,-- per jaar; studenten betalen f35,-- en gezinsleden f22,50. De contributie kan gestort worden op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "contributie Vogelwerkgroep".

Leden kunnen zich voor f10,-- per jaar abonneren op "De Roodborsttapuit", het tijdschrift van het Samenwerkingsverband van Oost-Brabantse Vogelwerkgroepen (SOV). Dit bedrag moet ook op bovenstaand gironummer worden voldaan, onder vermelding van het gewenste.

HET POSTADRES van vogelwerkgroep "De Kempen" is dat van de secretaris: P. Busink, Urkhovenseweg 274, 5641 KN Eindhoven, tel. 040-814970.

HET DIA-ARCHIEF wordt beheerd door: Wim de Kroon, Kuikseindseweg 6, 5091 TD Middelbeers, tel. 04244-2329.

ARTIKELN UIT DE BLAUWE KLAUWIER MOGEN WORDEN OVERGENOMEN, NA VOORAF VERKREGEN SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE, ONDER VERMELDING VAN DE BRON.

UITLEGGEN VAN LEEM VOOR HUISZWALUWEN IN EINDHOVEN WAS SUCCESVOL!

Huiszwaluwenaktie Eindhoven 27 april 1991, Stadsvogelprojectgroep

Na al dat 'opgehang' door de kunstnestenaktie van 'Vogelbescherming' hadden wij het plan opgevat, om eens klei en leem weg te leggen nabij broedplaatsen van de Huiszwaluw (*Delichon urbica*).

Tijdens het aanleggen van de oeverzwaluw wanden bij de visplas de Ekkersweijer, bleef er een beetje leemhoudend zand over, wat zeer geschikt leek als bouw materiaal voor de nesten van de Huiszwaluw. Daarom kon het plan om leem uit te leggen gemakkelijk uitgevoerd worden.

Zo gezegd, zo gedaan. Op 27 april gingen we met z'n vijven op pad: Ru Bossong, Guus Nas, Gerrit Vink, mijn persoontje en Wim Wormser, verslaggever van het Eindhovens Dagblad. Later arriveerden Peer Busink en Huub Knubben met vriendin bij de afgesproken nestplaatsen in Woensel.

Op een drietal plaatsen nabij de broedkolonies hebben we de leem, die we in grote plastic zakken vervoerden, uitgesmeerd. Per lokatie volgen nu wat bijzonderheden.

Lokatie 1: Stratum

Een paar zakken leem uitgeschud langs de vijverrand aan de kant van de Lidwinastraat. De enkele Huiszwaluwpaartjes die in de omgeving van de Rielseweg broeden hebben de leem niet gebruikt of gevonden.

Lokatie 2: Woensel, Oude Gracht

Langs de waterkant van de Oude Gracht (ooit een deel van een 'dode' Dommelarm) ook een hoe-

veelheid leem uitgelegd. De leem werd zo weggelegd dat hij contact hield met het water, om te voorkomen dat hij uit zou drogen.

De Huiszwaluwen die hun nesten aan de huizen achter de Nestorlaan hadden, zijn dit jaar helaas in het geheel niet teruggekeerd.

Lokatie 3: Woensel, Woenselse Heide

Wederom langs de waterkant van de vijver van het Henri Duntantpark leem uitgespreid en verwerkt. Eveneens een ondiep gedeelte opgevuld nabij het bruggetje. Oneffenheden in het gazon (kale plekken) en dergelijke hebben we ook een beetje 'bijgevuld'. Telkens hebben we goed bekeken of de zwaluwen open en vrij konden aanvliegen om het nestmateriaal te kunnen verzamelen.

SUCCES! Hier is het nestmateriaal aangenomen. Er zijn dit broedseizoen zeker 3 à 4 nieuwe nesten gemaakt. Dit was goed te zien omdat de leem geliger van kleur was dan de oorspronkelijke modder die uit de oevers van het Henri Duntantpark werd opgenomen (mond. meded. Gerrit Vink).

We hopen dat de Huiszwaluwen door deze kleiafname een betere broedtijd tegemoet gaan!

Volgend jaar zullen we deze aktie zeker verder doorvoeren en goed bekijken waar nog meer behoefte is aan nestmateriaal, ten gevolge van het steeds droger worden van de omgeving. Zwaluwse,

WILLEM VEENHUIZEN

NESTKASTEN KONINGSHOF 1991.

Tijdens de voorjaarsschoonmaak op 9 maart waren 5 kasten niet meer terug te vinden. Versleten kasten werden zo goed mogelijk opgelapt en er werd 1 nieuwe opgehangen.

De controles werden dit jaar, in verband met vakantie, wat vroeger begonnen dan in de meeste voorgaande jaren. De eerste controle was op 29 april, de tweede op 21 mei en de derde en laatste op 11 juni. Tijdens een controle werden alle kasten geïnspecteerd tussen half zeven en half negen 's avonds.

De resultaten van de controles zijn samengevat in tabel 1. Daarin zijn de geconstateerde broedsels van de eerste en tweede controle als eerste broedsels beschouwd en die van de derde controle als tweede broedsel. Een nieuw broedsel in een kast waar al jongen

uitgevlogen zijn wordt altijd als tweede broedsel beschouwd. Bij de voorjaarsschoonmaak ontbrak de Bosuil op het appèl. Dat zou na een koude winterperiode eventueel kunnen. Maar ook bij de latere controles werd de Bosuil niet in een nestkast aangetroffen. Dat was voor het eerst sinds de vestiging van deze soort op Koningshof, in 1982. Naderhand hoorde ik dat er in de buurt van Koningshof een doodgereden exemplaar was gevonden, dat verklaart waarschijnlijk de afwezigheid voor dit jaar.

Als we verder naar de resultaten kijken zien we dat de Koolmees 6 eerste broedsels meer had dan in 1990. Daarmee is het niveau van 1989 weer bereikt. Behalve de Ringmus is het de enige soort die dit jaar vooruit is gegaan. Opvallend hoog in vergelijking met

TABEL 1: Totale resultaten van de nestkastcontroles in 1991 op Koningshof te Veldhoven

SOORT	1e BROEDSEL	2e BROEDSEL	TOTAAL
Koolmees	47	15	62
Pimpelmees	12	1	13
Bonte Vliegenvanger	4	1	5
Zwarte Mees	1	-	1
Ringmus	1	-	1
Holenduif	2	1	3
			+ -----
	Totaal aantal broedsels		85
	Niet gebruikte kasten		22
			+ -----
			107
	Twee keer gebruikte kasten		8
			- -----
	Totaal aantal kasten		99

de laatste jaren is het aantal tweede broedsels van de Koolmees.

De Pimpelmees viel behoorlijk terug met 35% minder eerste broedsels. De populatie zit daarmee weer op het niveau van voor 1988.

De Bonte Vliegenvanger ging nog iets meer achteruit: van 9 broedparen naar 5! Het 'tweede broedsel' van dit jaar was waarschijnlijk een gewoon eerste broedsel van een vrouwtje, wat ten gevolge van het koude voorjaar laat teruggekeerd was. De Bonte Vliegenvanger zit daarmee ook weer op het niveau van voor 1988. Maar hij heeft zich tegenwoordig zo vast op Koningshof gevestigd, dat hij bij een slecht jaar niet meteen verdwenen is, dit in tegenstelling tot de Gekraagde Roodstaart.

De Zwarte Mees keerde weer terug naar zijn 'normale' aantallen van voor de grote invasie van 1989. De populatie heeft zich dus niet kunnen handhaven op het hogere niveau van 1990.

De Ringmus broedde weer eens in een van onze nestkasten, dat was voor het eerst sinds 1988. Vooralsnog blijft het een incidentele gast.

De Holenduif profiteerde niet echt van de afwezigheid van de Bosuil dit jaar. Waar dat aan ligt is onduidelijk, misschien toch verstoring door nestkastconcurrenten.

De Gekraagde Roodstaart werd dit jaar niet in de kasten vastgesteld. Mogelijk was dit ook een gevolg van het koude voorjaar, vergelijkbaar met de teruggang van de Bonte Vliegenvanger.

Het kleine aantal soorten wat we dit jaar konden registreren wijst er al op dat het broedseizoen van 1991 voor de vogels vrij ongunstig was.

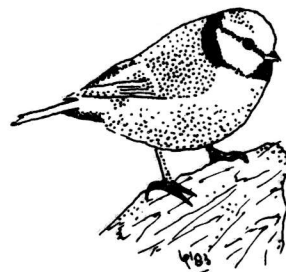
Het slechte, koude weer van het voorjaar had twee effecten op de broedvogels: ten eerste keerden de zomergasten later en in kleiner aantal terug. Ten tweede waren de omstandigheden niet zo geschikt voor het grootbrengen van de jongen. Door de koude waren er minder insecten beschikbaar wat een laag broedsucces tot gevolg had.

Dit kan aan de hand van de broedresultaten van Koolmees en Pimpelmees duidelijk gemaakt worden. Bij veel broedsels waren er aanmerkelijk minder jongen dan er eieren in het nest waren geweest. Nesten met meer dan 7 jongen waren veel zeldzamer dan andere jaren.

Als illustratie nog twee gevallen van een laag broedsucces. Bij de eerste controle 11 eieren van een Koolmees, 8 jongen bij de tweede controle en nog vier dode jongen in het nest bij de derde controle. Dus maar 4 jongen uitgevlogen van 11 eieren. Een vergelijkbaar geval kwam ook bij de Pimpelmees voor: 5 jongen uitgevlogen van 13 eieren.

Een woord van dank nog voor iedereen die heeft meegeholpen met de schoonmaak, het vernieuwen en controleren van de kasten. Dus Pieter, Albert, Kees, Rob, Frank, Huub, Gerrit en Tonny hartelijk bedankt! Heb je zin om eens mee te gaan, let dan op de vergaderingen op. Daar worden de nestkastactiviteiten aangekondigd. Indien mogelijk staan ze ook in de uitnodigingen. Iedereen die mee wil doen is van harte welkom.

JAN WOUTERS
(nestkastcoördinator)

WEEKEND FLEVOLAND

Vrijdag 4 oktober om 19.15 pappie en mammië vaarwel gezegd en Harold's "auto" ingesprongen. Op naar de Flevopolders. In de brik zaten, naast mij, ook nog Harold, Edwin en Kees. Even voor half negen kwamen we aan. Een riante hut met bijbehorende voetbalzaal, prachtig gesitueerd aan het Veluwemeer was ons tijdelijk ter beschikking gesteld door het SBB.

De boswachter was erg blij met een wat ouder gezelschap, dacht ie. Heel wat beter dan een schoolklas, dacht ie. Mooi niet dus! Na een half uur sneuvelde de ruit van de slaapkamer namelijk al. Harold schopte zijn bal vol in de kruising en dat is heel wat beter dan de bal in zijn kruising (overigens wel minder leuk). Edwin kon hem echt niet meer tegenhouden. Verder een rustig avondje, wat gevoetbald, veel gekletst en rond een uur of twee naar bed (gezellig met zijn twintigen bij elkaar).

De volgende ochtend om 7.30 alweer aan het ontbijt en om 8.15 zat ik in de auto met Harrie, Jan en Margo (dat rijmt!) op weg naar de Oostvaardersplassen. Onderweg zagen we een sperwer mannetje wat scholeksters en een kiek. Langs de Torenvalkweg zat een, je raadt het nooit, torenvalk, poseerde een buizerd en sprong een wezel weg. Bij het Hollands Hout zagen we in de kijker boomvalk, sperwer en buizerd bij elkaar. Intussen werd er door een paar anderen (dat hoorde ik later) een paartje smelleken gezien. We reden naar observatiepost "De Kluut" waar we de rest van de groep ook weer tegenkwamen. Bij "De Kluut" zat een, je voelt hem waarschijnlijk al aankomen, kluut. Verder hielden zich daar ook nog op een slobbeend, een bergeend, een soepeend en een wintertaling (het kunnen er ook meerdere zijn geweest). Zo nu en dan zagen we wat baardmannekes.

Het liep al tegen het middaguur toen we op de Kardijk de zwaarste soort van het weekend zagen. Aan de overkant van het water zat een juveniele zeearend in de zon te slapen. Even kwam het beest in actie en probeerde een kraai te grazen te nemen. De kraai was sneller, maar nu begrijp ik waarom ze in Engeland de zeearend "The Flying Door" noemen. Spanwijdte 2.50 m (bron: Tirion), gewicht ongeveer 7 kg (bron: Kees). (Volgens het Handbook: mannetje ongeveer 4 kg, vrouwtje 5.5 kg, red.) We liepen weer terug naar "De Kluut" en intussen zag de fam. Heijnen de zeearend samen met een langsvliegende visarend. In de hut zagen we prachtig, vlakbij, met goede verlichting en met kijker van superbe (bron: dikke Van Dale) kwaliteit, een volwassen baardman(s) boven in een rietpluim. Verder een kleine plevier en wat bonte strandlopers.

Intussen was ik overgestapt op en gestapt in Harold's auto. We gingen naar het Bovenwater (voor de minder ontwikkelden onder ons: het Bovenwater is een recreatieplas die ze tussen de Knardijk en Lelystad hebben geplant) waar drie brilduikers (1 man, 2 vrouwtjes), wat kuif- en tafeleenden dobberden. Van daar gingen we naar de Oostvaardersdijk. Helaas was op dat moment de belichting niet optimaal, maar toch nog een zootje grote mantelmeeuwen, bruine kiek vrouwtje, krak, tafel, stoel, smient en wintertaling, zilverplevier, grauwe gans, bonte en kleine strandlopers, groenpoot- en zwarte ruiters en watersnippen geobserveerd.

Bij "De Trekvogel" (infocentrum bij Blok van Knuffeler) hield de boswachter uitverkoop. Topkaart van Flevoland voor één piek ipv. fl. 7.50. Nog wat gedronken en toen te voet naar de Lepelaarsplassen. Langs de weg vonden we een enorme vlinder

(pijlstaart geloof ik, de volledige naam wordt nog opgezocht). Om 1600 uur kwamen we bij hut "De Lepelaar" en zagen hier, jawel, een lepelaar. Ook nog aalscholvers, slobbeenden en dodaarzen. Harold blies op een blaadje (knap hè) en kreeg terstond antwoord van een waterral. Noemenswaardig was verder nog de zwerm spreeuwen die zich zat vrat aan vlierbessen.

Edwin, Kees, Harold en ikke reden weer terug naar de Knardijk (wederom een zeearend) en daarna naar de Praamweg (voor de etc. deze loopt evenwijdig aan de Oostvaardersdijk). Kees had het over de vossen die je daar in de schemer (het was inmiddels gaan schemeren) kon zien. En jawel: een vos met diner. Een eindje verderop bevolkten zo'n 500 grauwe ganzen en een indisch monster een weitje.

Rond half zeven waren we weer terug. Een aantal mensen ging uit eten, maar de tien overgeblevenen besloten Chinees te (laten) halen. Intussen gingen Tom, Harold, Chris en ik een potje voetballen. Tom-Yves versus Harold-Chris uitslag: 17-16. Na deze te gekke onwijs gave partij (dit had ik niet gezegd als de score andersom zou zijn geweest) konden we douchen en aan tafel schuiven. By the way, die Chinezen kunnen er wel wat van (koken)!! Zo ongeveer rond half tien kwam de rest terug van het genoten avondmaal.

22.00 uur: wederom voetballen, uitslag vergeten (per ongeluk). 's Avonds flink stoer geweest, flink gehesen en om 3.15 (ladderzat) in bed. Helaas had ik een eventueel omhoogkomende maaginhoud niet ingecalculleerd en om 5.30 vond dan ook totaal onverwachts een mengsel van Chinees, zoutzuur, bier en pepsine zijn weg naar buiten (weg van de minste weerstand). Nèt Harold's fototas gemist, maar m'n beddegoed geraakt. Met een zatte kop de rotzooi opgeruimd en in het nabijgelegen slaapkamertje de nacht verder doorgebracht. Om een uur of zeven wederom gevomeerd, schoonmaak-en slaap-

procedure herhaald.

Om half negen met een enorme kater opgewekt aan het ontbijt. Pieter bood me een eitje aan: toch maar afgeslagen (het eitje, niet Pieter). Ook de door Tom aangeboden sandwichprakt kon ik niet echt waarderen. Stom hè, maar ik vond het gewoon niet lekker.

Om tien uur vertrokken we met drie auto's (die van Tom, Harold en Pieter) naar het Zwarte Meer. Daar was niet veel te zien, dus maar weer terug naar de Knardijk. Ondanks het gevoel dat je hebt na een avond dat je teveel hebt gedronken, heb ik toch nog wel gelachen. Over dat Barbaarse verhaal met Tom, ruitwissers, Harold en regenworm zal ik maar niet teveel uitweiden. Overigens werd onze aandacht constant afgeleid door een verleidelijke schone met een telescoop. Helaas, ze was al getrouwd. Back to business, langs de Knardijk zat een groep van 1600 à 1700 kluten (niet geschat hoor).

Met twee auto's reden we rond half drie naar Naarden. Onderweg buizerd, torenvalk en boomvalk bij elkaar gezien. In Naarden zelf een kroeg ingedoken (melk besteld) en nog wat door de binnenstad geslenterd. Rond zes uur was ik weer thuis, back from an unforgettable week-end.

Met vriendelijke groetjes en bedankt voor de gezelligheid,

"hik",

YVES MARTENS

SOORTENJAGEN IN DE ARGONNE

Op 6 mei 1991 vertrokken Peer Busink, Huub Knubben, Henk Munsters en ik met als bestemming de omgeving van Givry-en-Argonne in Frankrijk en als doel vogels kijken. In deze streek komen de Ardennen, Champagne en Lotharingen samen en vormen een afwisselende en vogelrijke omgeving. Het gebied is een onderdeel van het zogenaamde Bekken van Parijs, nu een golvende vlakte, vroeger een ondiepe rustige zee.

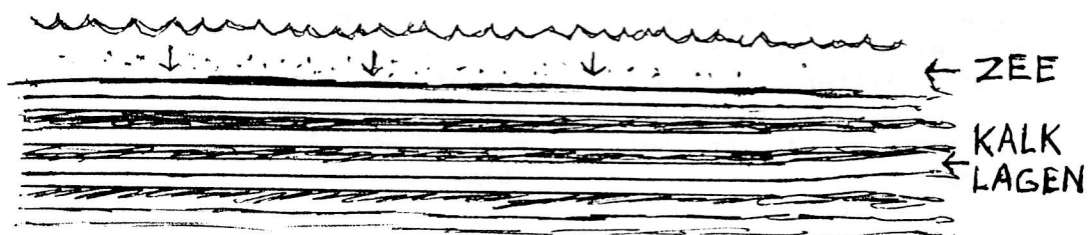
In deze zee stapelden schelpen en dergelijke zich op tot dikke kalklagen (fig. 1). Dit zware pakket begon weg te zakken onder het steeds toenemende gewicht, zodat de van oorsprong vlakke lagen doorbogen. De hele structuur ging lijken op een stapel schotels (fig. 2).

Toen deze afzettingen boven de zeespiegel kwamen te liggen, knabelden weer en wind eraan totdat er weer een vlakte overbleef. Alleen de

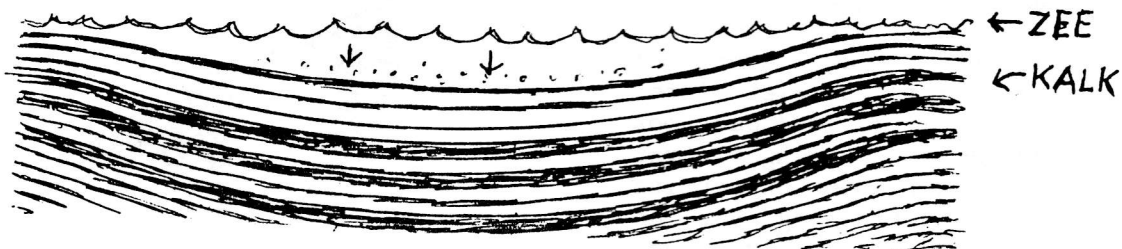
wat hardere lagen bleven als steilranden in het landschap overeind (fig. 3). Ook nu nog zijn deze steilranden terug te vinden. Ze liggen als steeds ruimere cirkels om het centrum waarin zich o.a. Parijs bevindt. De naar Parijs toe gerichte hellingen zijn meestal flauw, maar de er vanaf gerichte zijn vaak steil (fig. 4).

Dit zogenaamde 'cuesta'-landschap vinden we ook in de omgeving van Givry. Ten westen van dit stadje bevindt zich een van de drie belangrijkste landschappen van de Argonne. De uitgestrekte kale en zwakglooiende akkers worden slechts af en toe van elkaar gescheiden door een steilrand met schrale bosjes en braakland (fig. 5). De zeer droge en stenige akkers zijn het domein van zowel typische akkervogels als zelfs steppevogels! Veel soorten en individuen zijn er echter niet. Van de

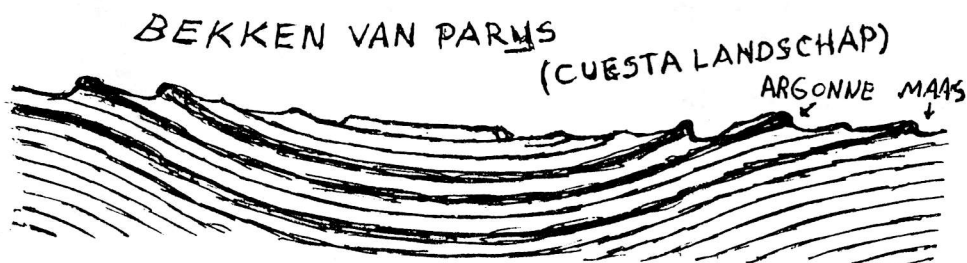
①

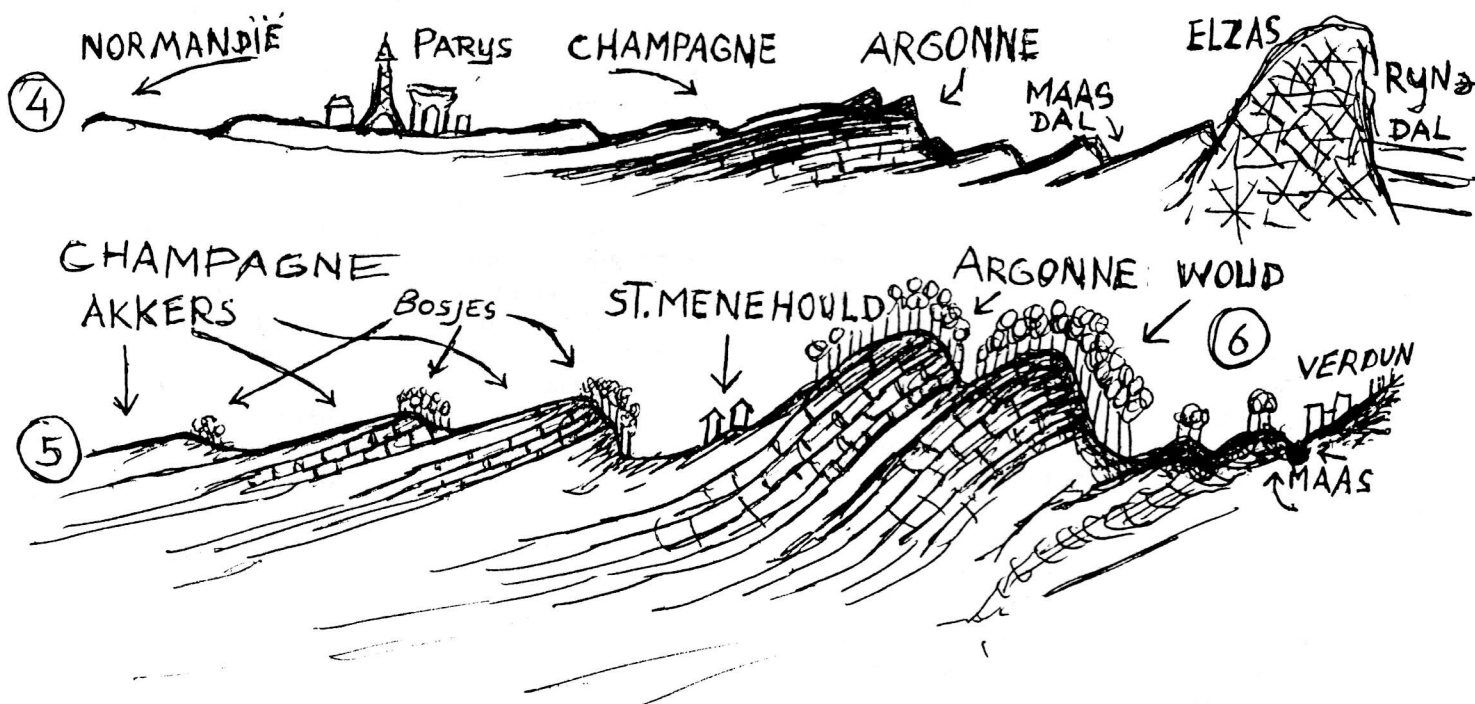
②

③

verspreid aanwezige kalkgroeves zijn vooral de wat oudere interessant voor bloemen en dus insekten. Het hele landschap is doordrenkt met licht want de bodem is bleek en schaduw wordt alleen geworpen door voorbij drijvende wolken.

De Argonne kent nog twee andere landschappen. Het Argonne-woud (fig. 6) is heel anders van karakter. Het donkere gesloten bosgebied bevindt zich ten oosten van Ste. Menehould en het strekt zich uit over de gehele breedte van de heuvelketen van de Argonne. Het zijn de bosvogels maar ook de planten, amfibieën en insekten die deze mooie omgeving zeer interessant maken. In het woud liggen enkele typische steilranden. Het dorp Beaulieu ligt boven op zo een rand.

De streek oostelijk van Givry is weer heel anders met vochtige weiden, vochtige bossen, houtwallen, boomgaarden, moeras en vijvers en vele kleine dorpjes. Vogels van al deze biotopen zijn vaak talrijk en planten, insekten, amfibieën en

zoogdieren zijn volop te vinden.

Het gebied is zo rijk aan soorten omdat de juiste omstandigheden ervoor, door jagers in stand worden gehouden of zelfs geschapen (vijvers en rietmoeras). Dit is dan ook het 'zieke' van dit terrein. Het zal de grondbezitters wel om het verpachten van jachtrechten gaan. Misschien dat de natuurtoeristen ooit voor alternatieve inkomsten gaan zorgen, zodat er biotoop voor zeldzame soorten wordt gecreëerd. Als het aan de plaatselijke horeca ligt, mogen er gerust meer brassende vogelaars komen naar deze armoedige regio.

De beste tijd voor een bezoek aan de Argonne is met hemelvaart, tenzij dit lange weekend vroeg in het voorjaar valt in combinatie met voorafgaand hieraan slecht weer. In zo'n geval zijn zomervogels, insekten en bloemen pas met pinksteren optimaal te vinden. De voortplanting van amfibieën is ook in deze tijd en maakt het vaststellen van de soorten makkelijker.

Maandag 6 mei

Onze hemelvaartweek was koud maar gelukkig verbeterde even het weer en alles was meteen in orde. We begonnen het uitstapje op 6 mei. Tijdens de heenreis naar Givry maakten we onze eerste vogelstop bij het stuwmeer van Bairon. Het Lac de Bairon heeft een watersportgedeelte en een rustiger hengeldedeelte met een heus rietmoeras. Hier zagen we onze eerste Zwarte Wouw en een Bruine Kiekendief man, die zich moeilijk liet determineren tijdens een indrukwekkende baltsvlucht met loopings en een duik van ±300 meter! Een Grasmus en Geelgors luisterden het schouwspel op met hun ijle geluiden.

Even tevoren had Huub zijn eerste nieuwe soort: een Grauwe Gors op een elektriciteitsdraad. Na een korte rit met overal Buizerden (vooral hele lichte met witte stuiten!) bereikten we het dorpje Le Chemin waar we een onderkomen voor 2 nachten hadden besproken.

Na het dumpen van de spullen noteerden we aan het prachtige meer van Belval: Oeverlopers, Geelgorzen, Zwarte Wouwen, Grote en Kleine Karekiet, Zomertaling en Roodborstta-puit. Zo, "dat begon meteen goed!" Toen we hier vertrokken schemerde het flink en in de verte gonsde een Roerdomp.

Dinsdag 7 mei

De dag begon fris en nat en dat was geen ramp, want de volgende dag moesten we ander onderdak hebben. We gingen naar Ste. Menehoud en in het VVV-kantoor werden we enorm goed geholpen. Na een telefoonmarathon wist de baliejuffrouw ons uiteindelijk te plaatsen in een naburig dorp. Het VVV-kantoor heeft trouwens veel boeken, landkaarten en zelfs plaatselijke cider in mooie flessen te koop.

Na ons bezoek aan Ste. Menehoud reden we via het oostelijker gelegen Les Islettes naar Beaulieu, het prachtige dorp op de heuvel. Direkt ten noorden van het dorp (waar Cir-

gorzen broeden op het dorpskerkhof) strekt zich de eigenlijke Argonne uit met steile heuvels en een heus woud. In sommige dalen liggen visvijvers met drassige hooilandjes en orchideeënrijke bosjes. Ik deed hier de Grijskopspecht na, en ik deed dat nog niet eens zo slecht, want er reageerde meteen een specht al was het een Groene in plaats van de gevraagde soort. Toch heb ik toen pas echt goed het rode streepje in de bakkebaard van het mannetje Groene Specht gezien, dus het was de moeite waard. Even later zagen we ook nog roepende Appelvinken.

In het bos ten noorden van het dalletje bij Beaulieu vonden in een karrespoor met (bron)water Kamsalamander en Alpenwatersalamander. (Die karresporen zijn dus de moeite waard om eens goed te onderzoeken).

Na Beaulieu reden we naar Brizeaux en Triaucourt, het boomgaardendorp. In deze omgeving zitten veel Grauwe Klauwieren en Roodkopklauwieren maar de meeste waren nog niet terug, mogelijk wegens het koude voorjaar.

Toch zagen we enkele Grauwe Klauwier en de eerste van de vele Rode Wouwen. Later konden we deze ook mooi zien samen met Zwarte Wouwen op het meer van Belval.

Hier ontmoetten we een zekere Castelijns uit Zeeuws-Vlaanderen maar van geboorte een Kempenaar. Deze vogelpionier reisde met zijn gezin en camper door de grensstreek van België en Frankrijk en hij had tal van nuttige tips, suggesties en vogelbandjes.

Op zijn aanraden bezochten we Ferme de la Lieue, een plasje met wat riet en wilgen in het kale land ten westen van Givry. Hier vielen ons de pleisterende Boerenzwaluwen, Dodaarzen, Zomertalingen en Gele Kwikstaarten op. Er zat nog veel meer: Geelgors, Slobeend, Oeverzwaluw.

Henk Munsters dacht even een Eekhoorn te zien en dat zou wel erg ongewoon zijn want deze dieren vertonen zich praktisch nooit buiten het bos. Even later zag ik ook een - even wachten - nee, dit was geen Eekhoorn, zo groot en donkerbruin! Het kwam op me af en het was een marter! Prachtig. Het zal wel een Steenmarter geweest zijn. De kleur was donkerbruin met een lichte (roomkleurige) onderkant en de oren waren iets lichter dan de kleur van de kop. Het dier was groter dan een bunzing, met vooral een dikkere langere staart en grotere oren. Ik zag de marter dus net lang genoeg.

Woensdag 3 mei.

Deze dag zouden we een hele lange tocht maken. Eerst moesten we ons nieuw onderkomen gaan bezoeken om de spullen te droppen. In het wel zeer vervallen dorp Nettancourt ten zuiden van Givry. In een hoek van een groot vervallen kasteel bleken onze kamers zich te bevinden. Het was alsof we in een spookfilm binnen liepen! Scheve dakpannen, vaak ontbrekend, ruitloze donkere ramen deden het ergste verwachten, maar het verhuurde gedeelte was onverwacht luxe, met slaapkamers vol antiek, een erg grote toiletruimte en een

biljart op de overloop. Bovendien inbegrepen bij de prijs: een verzorgd ontbijt iedere ochtend! Na dit alles zouden we niet meer opkijken zelfs als we hier Louis de Funès tegen zouden komen. Voorlopig hadden we echter meer behoefte aan vogels kijken dan aan vogelverschrikkers kijken.

Vanuit Revigny sur Ornain gingen we naar het westen. Onze eerste stop bij de moerassige vijver Vieil Etang leverde veel watervogels op en ook een Bruine Kiekendief. In het drassige bos en hooilandengebied er tegenover hoorden we onzichtbare Wielewalen, we zagen wouwen en ik ontdekte nog een hele leuke groep bremrapen, groot en geel (dit zijn parasitaire planten)

Enkele kilometers westelijker verlieten we de vochtige en gevarieerde streek en al snel reden we door de droge kale heuvels van Le Fresne en omgeving. Bij de silo's zouden Grielien gezien zijn, maar we zagen ze niet. Gelukkig waren er Patrijzen, Grauwe Gorzen, Europese Kanaries,

6/83

Gele Kwikken, Veldleeuweriken en een onvolwassen mannetje Blauwe Kieken-dief. Een Rode Wouw kwam erg dichtbij en ving een slangachtig dier. Helaas pikte een kraai het weer af. Na dit intermezzo zwierven we eindeloos verder over de bleke velden van de Champagne.

Bij Marson, een dorp waar wel eens Kleine Trappen en Grielen worden gezien reden we de Mont de Noix op. En ja hoor, hier zagen we een paar-tje Grielen met gestrekte vleugels in een akker staan! Heel mooi waren de witte vleugelspiegels te zien. Eventjes hoorden we zelfs het wulp-achtige geluid en verder hebben we vanuit de auto heel lang de tele-scoop kunnen gebruiken. (Mensen die op zo'n moment uit de auto gaan, zullen niet zo lang van het plaatje kunnen genieten en dit soort gedrag zou wel eens funest voor de schuwe vogels kunnen zijn).

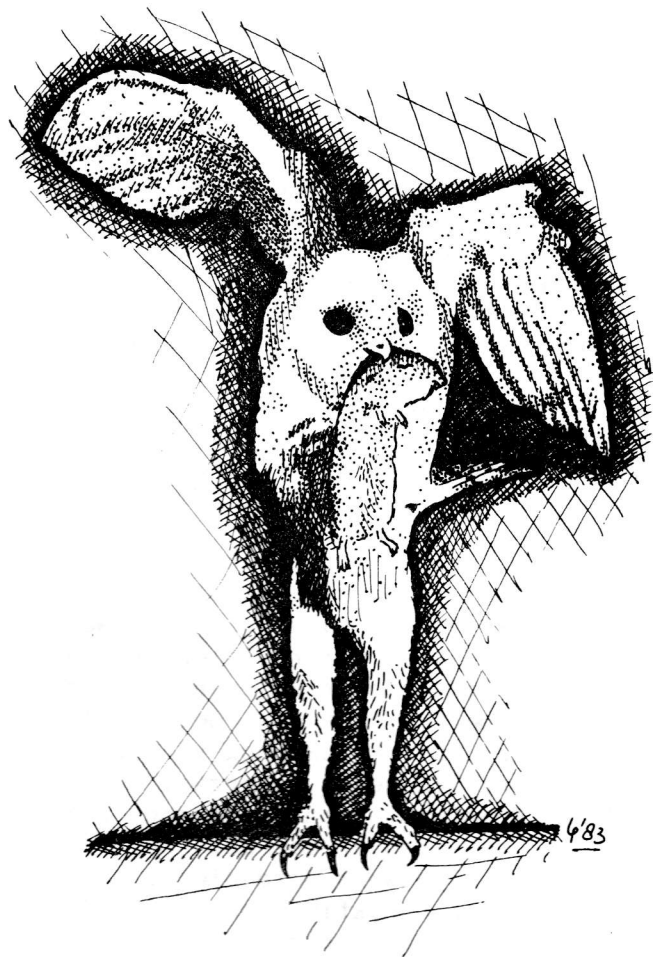
Nagenietend reden we weer door maar niet voor lang want een onbekende kiekendief flapte voorbij. We verlor-en hem uit het oog maar kregen er iets anders voor terug. Op de ter-miek trok er een Ooievaar of Kraan-vogel over. Het was dus een Ooievaar en wel een Zwarte. Jippie!

Op de terugweg deden we Le Grand Mont de Noix aan, een grote nieuwe kalksteengroeve met Kneuen en zelfs een verdwaald Witgatje op een hoopje kalksteen. Via de veel oudere en interessantere kalkgroeve van Con-tault (bekend vanwege orchideeën en andere planten) reden we terug, veel bloeide er trouwens nog niet.

Terug in het dorp gingen we een avondwandeling maken. "Echt iets voor een Kerkuil" vonden we, lopend tussen de verkrotte schuren. Behalve wat vleermuizen zagen we inderdaad een Kerkuil, die zijn typische snurkkreet boven de telefooncel liet horen.

Donderdag 9 mei.

Direkt na het verlaten van het kas-teel zagen we weer een Ooievaar of Kraanvogel in een weiland staan en wel bij het dorpje Auzécourt. Het

was dus een Kraanvogel, vermoedelijk een achterblijver, het kleeed was nog niet geheel dat van een volwassene. Vlak na het dorp Laheycourt bij La Tuilerie des Champs ontdekten we enkele Ortolanen. Deze hebben we wel erg goed gezien en zelfs eventjes beluisterd! Heel apart, die onschul-dige kopjes met lichtomrande oogjes en de dunne snorretjes.

In de wouden ten zuidoosten van Belval zochten we tevergeefs de Middelste Bonte Specht en Withals-vliegenvanger. Langs het grindpad van Arcy Fays zag ik wel een bonte specht zijn nesthol inschieten. (Dit bleek een hol te zijn van een Mid-delste Bonte Specht, volgens Pierre van de Wielen die we later tegenkwa-men).

Wel zagen we bij de speeltuin in het bos een Havik en vele Buizerden en wouwen. Op zoek naar klauwieren gingen we opnieuw naar Triaucourt. Dit lukte dus niet maar het leverde wel ontelbare zingende Putters en een Wespendif met een ontbrekende staartpen op.

Met een omweg en de waarneming van een Boomvalk als beloning reden we terug naar Laheycourt. Helaas geen Ortolanen meer, maar wel weer de subadulte Kraanvogel en zelfs een juveniele Dwergmeeuw op het meer van Morinval. Overigens de Kraanvogel hebben we later hier nog een keer gezien en toen kon ik zien dat het kruintje al een beetje rood was. We deden dat wel meer, dat letten op details.

Het intensieve vogelen wekte wel de eetlust op. Na alweer een prima dag hebben we weer behoorlijk getafeld en gedronken om als god in Frankrijk te gaan slapen.

Vrijdag 10 mei.

Weer naar Laheycourt maar helaas, alweer geen Ortolanen. Wel Grote Gele Kwikstaarten, Paapjes, Roodborsttapuiten en vele andere. We kwamen de vogelaar Castelijns weer tegen, maar ook hij kon geen Ortolanen tikken ondanks een arsenaal aan cassettebandjes met geluiden. Wel gaf hij ons nuttige vogeltips en kopieën van zijn bandjes.

's Middags pauzeerden we even in het moeras ten zuiden van het meer van Belval. Het betreden van de wirwar van paadjes en dammetjes kan een boete van 80 piek opleveren, maar wij zagen geen bordjes en gelukkig ook geen jachtopziener. Wel noteerden we Goudvink, wouwen, Bruine Kiekendieven en een van de weinige Torenvalken.

In de namiddag bezochten we het Bois de Bellenoue gewapend met cassettebandjes en de gouden tip van Castelijns. Na enige moeite reageerden de Middelste Bonte Spechten furieus op het elektronisch geweld. Het was dus zeer effectief maar tevens enorm storend voor de gemoedsrust van die vogels. Mogelijk hadden de tientallen Belgische vogelaars die in een karavaan door het gebied toerden al vele malen hetzelfde geflikt. In elk geval gingen wij achteraf gezien toch te ver. (Ik hoop dat jullie, lezers, voorzichtig zijn met vogelcassettes). In de oude eikenbossen

zagen we trouwens nog iets leuks: een paartje Withalsvliegenvangers!

's Avonds gingen we van Nettancourt via Charmont naar het ondergelopen biezenveld van L'Harouchène. Onderweg namen we een plaatselijke Klapkroonster waar in een uitmuntend klauwierengebied. Bij L'Harouchène aangekomen hoorden we vele sinistere geluiden: het geluid van de Zomertaling, Waterrallen, kikkers en het geheimzinnige gemurmel van de Veenmol. Deze grote en gravende krekelsoort lijkt het geluid van de Nachtzwaluw te imiteren, zoveel lijkt het erop.

Zaterdag 11 mei.

's Morgens maar weer opnieuw naar L'Harouchène. Onderweg bij Charmont alweer Klauwieren, dit maal baltsende Grauwe! L'Harouchène bood ons een Orpheusspotvogel en een roepend Klein Waterhoen (overdag!).

's Middags hebben we nog even gepauzeerd bij Bussy le Repos, waar de orchideeën door het goede weer in volle bloei stonden. We besloten de

zonovergoten vlakten bij Le Fresne maar weer te doorkruisen. Meteen zagen we Bruine Kiekendief, Buizerd en wouwen. De kale vlakten worden hier en daar opgeluisterd door een dorre steilrand met wat schrale dennen en struikgewas. Zo'n 'côte' bleek maar liefst vogels als Grasmus, Braamsluiper, Tuinfluiter, Zwartkop en Eurokanarie van leefgebied te voorzien!

Op de vlakte zelf joeg nog een vrouwtje Grauwe Kiekendief. De letterlijk vederlichte vlucht en ook de drie vleugelpennen in de vleugeltop maakten de vogel duidelijk te onderscheiden van de zwaardere Blauwe Kiekendief met zijn vier pennen. (Het verschil Buizerd/Wespendief vond ik tijdens onze vogeltochten moeilijker).

Later zagen we in Contault (de oude kalkgroeve) een mannetje Blauwe Kiekendief en beluisterden we de Orpheusspotvogel. De bloemenweelde was hier enorm. Na een paar dagen zon was alles gaan bloeien. Orchideeën, onder andere Purperorchis en Grote Keveorchis en ook Wildemanskruid bedekten werkelijk de bodem. Oververzadigd gingen we de kroeg opzoeken. Wat een dorst!

Zondag 12 mei.

Terug naar Nederland. Op de zondag werd de terugweg onderbroken door een controle van gendarmes: zoiets lijkt wel bij Frankrijk te horen. Wat later leverde het Lac de Bairon nog een IJsvogel op.

Eenmaal in de Ardennen stopten we voor een eetpauze. Het wat sombere koude weer en een toch al behoorlijk verkaveld landschap (in vergelijking met de Argonne) gaf ons een trieste kater. Er waren gelukkig nog veel Rode Wouwen. We gingen dan wel naar huis, maar tevens ook naar het land waarvan veel mensen en vooral regeerders, nog steeds niet beseffen hoe overbevolkt en door en door verpest het is. Bovendien wordt het nog steeds erger. Schandalig! Hou toch op!

Rest mij nog de vogels te noemen die

we deze keer gemist hebben: Baardgrasmus, Kwak, Roodkopklauwier, Cirilgorzen en zelfs broedende Roodhalsfuten op Belval en Hop.

Nog een lijstje zonder vogels.

Zoogdieren: Haas, Waterspitsmuis, (Steen)marter, Ree, vleermuizen.

Reptielen: Ringslang (achter Belval)

Insekten: Koninginnepage, Groentje, Kleine Vos, Daggauwoog, Gehakkelde Aurelia, Dikkopje, Hooibeestje, Groot en Klein Koolwitje, Citroenvlinder, Gele Lucernevlinder, Veenmol en wat libellen.

Amfibieën: Groene en Bruine Kikker, Alpenwatersalamander en Kamsalamander dit zonder schepnetje (vergeten mee te nemen).

Orchideeën: Mannetjesorchis, Soldaatje, Purperorchis en Grote Keveorchis.

Dit was het, mijn pols gloeit van het schrijven, nu jullie ogen nog.

*Voor meer informatie bel 01820-71469 of 040-442062. Als je gaat wil ik wel mee!

Houdoe,

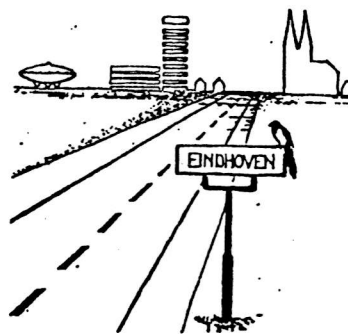
KEES HENDRIKS.

VOGELS VAN

-13-

DE STAD

W. D. VEENHUIZEN

BIJZONDERE WAARNEMINGEN STAD EINDHOVEN TOT EN MET SEPTEMBER 1991

DATUM	AANTAL	SOORT	BIJZONDERHEDEN + PLAATS	WAARNEMER/STER
tot0391	1	Goudvink	man, Ekkersweijer - Visplas	GV
1403	1	Ransuil	Ekkersweijer - Visplas	GV
3103	1	Aalscholver	AquaBest	GV
eind04	6	Roek	6 nesten, Boutenslaan/Dommel	YM
1504	1	Visarend	zandvanger Hanevoet, gehele middag en avond aanwezig, pakte grote vis uit water	HM
2004	1	Visarend	Animali, vliegr. N., 11.30 uur	YM
2704	1	Braamsluiper	tuin Hanevoet	HM
2704	ca.3	Oeverzwaluw	Ekkersweijer-Visplas, de eerste oeverzwaluwen bij de wand	GV
0405	2-12	Oeverloper	AquaBest	GV
20/2405	1	Fluiter	Fakkellaan	GV
??06	1	IJsvogel	Dommelplantsoen	YM
0106	2	Bosuil	oude+juv., Grote Beek/Marathonloop	GV
0106	2	Bosuil	in de Wielewaal	GV
0306	23	Roek	23 nesten, Hondsruglaan/Huizingaln.	GV
1006	1	Boomvalk	Van Oldenbarneveltlaan	PM
1106	1	Gekr. Roodstaart	Dr. Schaepmanlaan	YM
2906	1	Aalscholver	Ekkersweijer-Visplas, tijdens open dag oeverzwaluwenwand	GV
2209	1	Grote Jager	Karpendonkse Plas, 17.00 uur	KH

Afkortingen van de waarnemers: KH: Kees Hendriks, PM: Pierre Maréchal, YM: Yves Martens, HM: Henk Munsters, GV: Gerrit Vink

Met dank voor de ingezonden waarnemingen, welke betrekking hebben op de bebouwde kom van Eindhoven en omgeving!

WILLEM

EXCURSIE LANDGOED 'DE WIELEWAAL' D.D. 9 JUNI 1991

Tijd 5.30-9.30 uur
Aanwezig: Louis C., Jack van
D., Ed J., Marja R., Willem V.

We liepen deze keer weer de lange ronde door het fraaie landgoed. 'De Wielewaal' is een zeer afwisselend bosgebied met loofbos van Eiken en Beuken en naaldbos met Fijnspar en Grove Den. Andere elementen als het Pinetum, de Rhododendronwal, de grazige heidevel- den en de eendenpoel, droegen er toe bij dat we een gevarieerde vogelbevolking te zien en te horen kregen.

Maar niet alleen de vogels lieten zich goed bekijken. Tot zelfs drie keer toe zagen we een Ree wegspringen. En een paar mensen hadden het geluk nog net een Bunzing in een hol te zien kruipen.

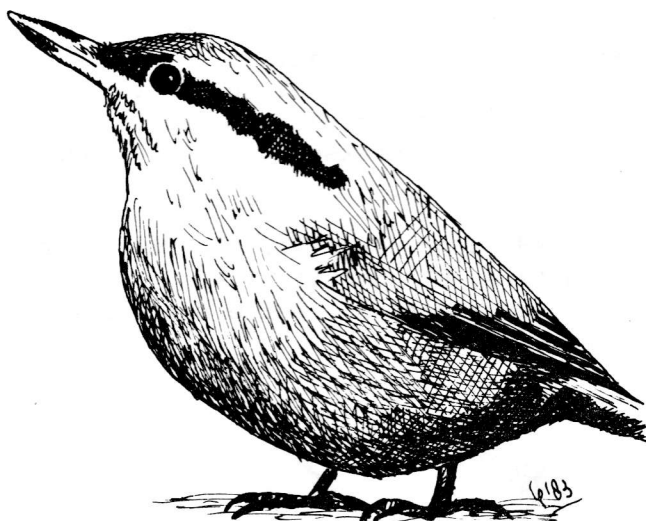
Bijzondere vogelsoorten die we hebben gezien en gehoord:

Buizerd: (2 keer zelfde ex.)
Groene Specht: 3 territoria
Grote Bonte Specht: 3 terr.
Goudhaantje: 7 territoria
Vuurgoudhaantje: 1 territorium?
Boomkruiper: ca. 5 territoria
Kuifmees: 2-3 territoria
Zwarte Mees: 3 territoria
Boomklever: 1-2 territoria
Gekraagde Roodstaart: 1 terr.
Zwartkop: 5 territoria

Vanwege de koude en de met regen dreigende lucht hebben we niet al te veel zingende vogels gehoord.

Na een aantal gezellige verhalen van de plaatselijke jacht- opziener zijn we allen huis- waarts gereden met de gedachte er volgend jaar weer terug te komen.

WILLEM VEENHUIZEN

VOOR U GELEZEN.

In Ardea no. 1 van 1991 staat een verslag van een onderzoek naar de jaarlijkse overleving van Brandganzen. Daarbij is gebruik gemaakt van het merken van de ganzen met kleurringen met symbolen die in het veld konden worden afgelezen.

In totaal werden 576 ganzen voorzien van twee afleesbare ringen. Daarvan werd gedurende de loop van het onderzoek (1979 tot en met seizoen 1987-88) 99,1% minstens één keer teruggezien. Dat was mogelijk door de medewerking van een groot aantal vrijwillige waarnemers. Misschien heb je zelf ook wel eens zo'n gekleurde Brandgans gezien.

Hier blijkt ook de sterke kant van deze methode. Want van 966 Brandganzen die in dezelfde periode werden geringd met de gewone metalen Vogeltrekstation-ringen met een nummer en een adres, werden er maar 4,3% teruggemeld.

Met behulp van aflezingen van kleurringen is dus veel meer informatie van een groep geringde ganzen te verzamelen. Men moet zelfs uitkijken om niet te verdrinken in de hoeveelheid aflezingen. 257 waarnemers leverden meer dan 20000 aflezingen in, van de 576 gekleurde Brandganzen.

Met deze grote hoeveelheid waarnemingen kan de jaarlijkse overlevingskans van de Brandgans vrij nauwkeurig vastgesteld worden. Deze komt uit op gemiddeld 91% per jaar voor de adulte ganzen. Van het kleine aantal eerste winter ganzen, dat gekleurde werd, is duidelijk geworden dat eerstejaars een wat lagere overlevingskans hebben dan adulte.

Van 1981-82 tot 1982-83 lag de overleving van de adulte op 96% en die van de eerstejaars op 89%.

Tussen de verschillende jaren traden er kleine verschillen in overleving op. Er was geen duidelijk verschil in overlevingskans tussen mannetjes en vrouwtjes. Wel nam met toenemende leeftijd de overlevingskans af. Al met al komt een zo hoge overlevingskans overeen met een gemiddelde levensduur van 10,6 jaar.

Verder wordt ingegaan op mogelijke foutenbronnen en de invloed daarvan op de schatting van de overlevingskans. Zo wordt ingegaan op afleesfouten, de ongelijke kansen om gezien te worden en het verlies van ringen.

Ook uit jaarlijkse tellingen van de winterpopulatie, waarbij het aandeel jongen wordt vastgesteld, is de jaarlijkse overleving te berekenen. Ter vergelijking is dat gedaan met de tellingen uit de periode 1979-1988. Dat levert een gemiddelde jaarlijkse overlevingskans op van 90%, wat goed overeen komt met de gevonden 91% uit de kleurring aflezingen.

In hetzelfde Ardeanummer staat een stuk over intraspecifiek nestparasitisme bij Spreeuwen. Daaronder wordt verstaan het leggen van eieren in nesten van soortgenoten door wijfjes, die niet het nest en de al aanwezige eieren geproduceerd hebben.

In een Belgisch onderzoeksgebied bleek 15% van 174 eerste broedsels geparasiteerd te worden. Het bleek niet in

verband te staan met een tekort aan nestkasten. De meeste parasitaire eieren werden gelegd gedurende de legperiode van de rechtmatige eigenares. Meestal werd er maar één parasitair ei toegevoegd aan een legsel. In ruim een kwart van de gevallen verdween er ook een ei als er een vreemd ei in werd gelegd. Dit gebeurde waarschijnlijk door het parasiterende vrouwtje; iets dergelijks werd een keer waargenomen.

Gemiddeld zijn legsels met parasitaire eieren groter dan niet-geparasiteerde, want ge-

parasiteerde wijfjes leggen niet minder eieren dan niet-geparasiteerde. Toch komen er gemiddelde iets minder jongen uit en er vliegen significant minder jongen van uit.

In één geval kon een parasiterend wijfje worden geïdentificeerd. Het bleek de buurvrouw te zijn die haar afgebouwde nest zonder eieren na verstoring in de steek had gelaten. Het is echter niet zeker dat alle gevallen van nestparasitisme veroorzaakt worden door vrouwtjes die hun eigen nest in de steek hebben gelaten.

JAN WOUTERS

VOGELVARIA

LATE WAARNEMING KLEINE STRANDLOPERS

Op 2-11-90 zag ik 2 Kleine Strandlopers tussen Kieviten op het Soerendonks Goor. Ze verbleven op een slikkig stukje met een begin van begroeiing. De Kleine Strandloper is in de Kempen een vrij schaarse doortrekker die hier op de betere plekken (Landschotse Heide, Beuven en Loozerheide) in de herfst regelmatig en soms in flinke aantallen te zien is. Dit is dan mogelijk vanaf begin augustus tot in begin oktober met de hoogste aantallen in september. Normaal blijft een enkeling wel een tot midden oktober, maar van waarnemingen in november had ik nog nooit gehoord. In de 'Avifauna van Noord Brabant' (die overigens slechts zeer weinig waarnemingen geeft) is de laatste waarneming van 9 oktober en in de 'Atlas van de Nederlandse vogels' worden slechts 24 novemberwaarnemingen in die 5 jaar genoemd met de meerderheid in de Zeeuwse delta.

PIERRE VAN DE WIELEN

VEEL EENDEN OP DE KEIJENHURK

Op 7 maart 1991 bezocht ik, na een tip, de Keijenhurk waar de week ervoor een groep van zo'n 150 Pijlstaarten gezien was. Zoveel waren er nu niet meer aanwezig, maar ik telde er nog steeds 98. Daarnaast waren er nog 588 Wintertalingen, 11 Smienten, 67 Tafeleenden, 1 Casarca, 3 Kolganzen en géén Wilde Eenden aanwezig. Alle eenden waren fanatiek aan het grazen op de nu rijkelijk aanwezige grassen en biezten die vorige herfst ontkiemd waren na het droogvallen van de Keijenhurk. Mogelijk hebben ook op andere vennen dergelijke aantallen gepleisterd. Het Beuven was in ieder geval ook goed voorzien van eenden. Het hoeft dus niet noodzakelijk een ramp voor de vogels te zijn als de vennen droogvallen (steltlopers) maar ik geef toch de voorkeur aan broedende Zwarte Sterns boven wat doortrekkende eenden.

PIERRE VAN DE WIELEN

EERSTE SUCCES VAN DE TELEFOONCIRKEL!

Op 22 mei 1991 werd ik 's avonds door Gerrit opgebeld. Pierre had een Steltkluut op het Beuven gezien en had het aan Rob doorgebeld. Zodoende kwam ik het ook te weten. Mijn vader gesmeekt of hij wilde rijden, en uiteindelijk zover gekregen. Moeder ging ook mee. Om 21.00 uur waren we bij de hut. Flink druk daar. We hebben het beest mooi kunnen zien, vlak voor de hut. Huub en zijn vriendin kwamen ook nog een kijkje nemen.

YVES MARTENS.

VROEGE WESPENDIEFWAARNEMING.

Na het oktobergeval van 1989 nu in 1991 een extreem vroege Wespendif n.l. op 3 maart. Ik fietste die dag, op weg naar een excursie van de JNM op de Cartierheide en Hapertse Heide, langs Ten Vorsel toen ik op grote afstand een roofvogel aan zag komen. In eerste instantie dacht ik aan een kiekendif door de soepele vlucht, maar dichterbij bleek de vogel toch meer van een Buizerd weg te hebben. Even later was de vogel zo aardig om even te gaan cirkelen, daardoor een hele hoop kenmerken showend, waarna de determinatie Wespendif simpel was. Silhouet en tekening en later bij het wegvliegen de doorschijnende plek op de hand- en slagpennen (een heel eenvoudig en goed kenmerk dat bij velen onbekend is!), lieten geen alternatief open. Dit is de vroegste waarneming ooit in de Kempen en dat zal ook wel zo blijven.

PIERRE VAN DE WIELEN.

WANTED

Na het opvrolijken van een vrij slappe herfst, zijn nu (voorjaar 1991) de meeste Kruisbekken, alle(?) Grote Kruisbekken en de laatste Witbandkruisbek alweer vertrokken. Met andere woorden tijd om jullie waarnemingsboekjes eens uit te pluizen op al je waarnemingen van deze soorten vanaf 1-1-1990 voor (eventueel) één of meer artikelen in de Blauwe Klauwier. Daarvoor zijn dus een hele hoop waarnemingen nodig, die ik dan ook graag wil ontvangen met vermelding van: datum, aantal, plaats en indien mogelijk: boomsoort, sexratio, leeftijd: (ad/juv) en zoveel mogelijk andere bijzonderheden.

PIERRE VAN DE WIELEN
Plonderijen 36
5541 TB Reusel
04976-42448

P.S. Mocht je nog oude waarnemingen van Grote en/of Witbandkruisbekken hebben, dan houd ik me daarvoor ook aanbevolen.

VERZOEK OM INFORMATIE

Gekleurringde Zwartkopmeeuwen *Larus melanocephalus*

Met ingang van 1990 worden volwassen vogels en nestjongen van de kleine (maar groeiende) broedpopulatie van de Zwartkopmeeuw in Nederland geringd met kleurringen. Naast een aluminium ring aan de tibia wordt een witte, gegraveerde darvic (PVC) ring aangebracht aan de tarsus. De inscriptie op de witte ring is een combinatie van drie cijfers of letters, die identificatie van individuen mogelijk maakt. Details van waarnemingen worden tegemoet gezien door:

PETER L. MEININGER, RWS DGW, Postbus 8039, 4330 EA Middelburg.

HUISMUS VANGT KIKKER(TJE)

Het had pas geregend en het gazon was daarom nog nat op 25 juni 1991. De dikkoppen in de vijver waren veranderd in kleine Bruine Kikkertjes en het natte gras bood hen de gelegenheid om de omgeving eens te gaan verkennen. Er zaten dan ook tientallen zo niet honderden kikkertjes in het gras. Af en toe kon je er een zien springen. Een vrouwtje Huismus, die een nest jongen te verzorgen had, zag dat ook en streek bij zo'n kleine springer neer. Die probeerde met een noodsprong het vege lijfje te redden, maar de mus achterhaalde hem gemakkelijk en greep hem vast. Het kikkertje werd even met de snavel bewerkt, waarbij de uit de buik komende darmpjes meteen werden opgegeten. De rest werd in de bek genomen en de mus vloog weg, richting nest. Het is wel bekend dat Huismussen hun jongen veel met dierlijk voedsel, vooral insecten, voeren. In het boekje 'De Huismus' van M. van der Plas-Haarsma worden kikkers niet als prooidier genoemd. Maar het is duidelijk dat als er kikkertjes beschikbaar zijn, de mussen er niet vies van zijn.

JAN WOUTERS.

AGRESSIEVE MEREL

Op maandag 7 oktober om 8.30 fietste ik, nog met een zware kop van het Flevo-weekend, naar school. Vlak voor mijn wiel vloog een Turkse Tortel met meteen erachteraan een merelman. Blijkbaar werd de duif verjaagd door de blackbird. Wat kan hier een verklaring voor zijn? Duiven en Merels zijn toch geen voedselconcurrenten van elkaar, en broeden toch zonder problemen in dezelfde achtertuin? Wie geeft opheldering? (no reward)

YVES MARTENS

VREEMD GEDRAG VAN EEN HUISZWALUW

Afgelopen vakantie fietste ik door de Betuwe, in de buurt van Geldermalsen. Een groep Huiszwaluwen vloog boven mijn hoofd, en een daarvan viel op door zijn, naar mijn idee, wat afwijkend gedrag. De vogel had waarschijnlijk een soort vlinder in de snavel en vloog daarmee zo'n 20 meter omhoog. Daar aangekomen liet het beest de, blijkbaar dode, vlinder vallen. Deze dwarrelde omlaag en de zwaluw ving hem even boven de grond weer op. Dit ritueel herhaalde zich zo'n vijf keer. Daarna verloor ik de vogel uit het oog. Is dit normaal gedrag? Zou het een jonge zwaluw kunnen zijn die aan het oefenen is? Wie weet er meer van?

YVES MARTENS

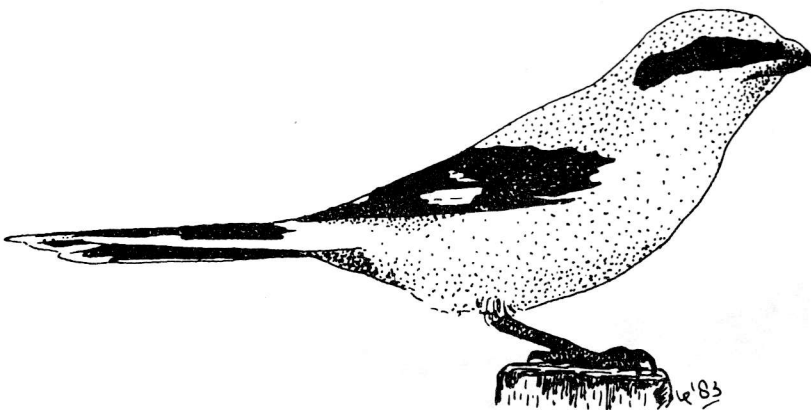

WIST U DAT...

- Het een nat voorseizoen is geweest.
- Het voor de vennen nog lang niet nat genoeg is.
- Er bij de families Geven en Sanders gezinsuitbreiding is geweest.
- De eerste vergadering na de vakantie een flop was.
- Het bestuur dit volgend jaar zal voorkomen.
- De vogeltrek er voor dit jaar al weer bijna opzit.
- Er van het broedseizoen toch nog gegevens binnen moeten komen.
- De ene vertraging de andere met zich mee brengt.
- Dit voor de een dan wel de ander niet leuk is.
- Het Flevo-weekend er ook weer opzit.
- Het zeer geslaagd mag worden genoemd.
- De vliegende deur een mooie demonstratievlucht maakte.
- Er ook eruitvliegende ramen werden gezien.
- We het maar niet meer zullen hebben over eruit vliegende Chinees.
- We de feestcommissie willen bedanken voor de goede organisatie.
- Een goede commissie een aktieve is.
- Nu iedereen ja knikt.
- Doen iets anders is dan ja knikken.
- Peer nog volop in de wand aan het klimmen is.
- Hij nog steeds hulp kan gebruiken.
- De Oeverzwaluwen in 1992 misschien een vaste behuizing hebben.
- Er ook dit jaar weer een Klapekstertelling zal worden gehouden.
- Je binnenkort hier meer over hoort.

Houdoe,

PIET

INHOUD:

jaargang 17 no. 2 (1991)

Willem Veenhuizen	Uitleggen van leem voor Huiszwaluwen in Eindhoven was succesvol!	1
Jan Wouters	Nestkasten Koningshof 1991.	2
Yves Martens	Weekend Flevoland.	4
Kees Hendriks	Soortenjagen in de Argonne.	6
Willem Veenhuizen	Vogels van de stad: Bijzondere waarnemingen stad Eindhoven tot en met september 1991.	13
Willem Veenhuizen	Excursie landgoed 'De Wielewaal' d.d. 9 juni 1991.	14
Jan Wouters	Voor U gelezen.	15
VOGELVARIA.		
P. v.d. Wielen	Late waarneming Kleine Strandlopers.	17
P. v.d. Wielen	Veel eenden op de Keijenhurk.	17
Yves Martens	Eerste succes van de telefooncirkel!	17
P. v.d. Wielen	Vroege Wespendifwaarneming.	18
P. v.d. Wielen	Wanted.	18
P.L. Meininger	Verzoek om informatie.	18
Jan Wouters	Huismus vangt kikker(tje).	19
Yves Martens	Agressieve Merel	19
Yves Martens	Vreemd gedrag van een Huiszwaluw.	19
Piet van Happen	Wist U dat...	20

Tekeningen: M. Bakermans (voorpagina), J. van Dooren, K. Hendriks, L. Peeters, H. Ragas.